

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

A V I Z

la proiectul de lege pentru modificarea art.129 din Codul fiscal nr.1163/1997 (nr.53 din 03.03.2023)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege menționat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996 și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, și comunică următoarele.

Aspecte de ordin general și procedural

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de *inițiativă legislativă* a unui grup de deputați în Parlament, conform prevederilor art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Potrivit Notei informative la proiectul de lege, necesitatea de modificare a art.129 din Codul fiscal nr.1163/1997 rezultă din multiplele adresări din partea entităților implicate în procesul de radiere a gospodăriilor țărănești (de fermier) inactive, apărute în procesul de implementare a prevederilor Legii nr.51/2022 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității gospodăriilor țărănești (de fermier) și modificarea Legii nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (în continuare – Legea nr.51/2022).

3. Conform clauzei de adoptare, proiectul de lege este atribuit la *categoria legilor organice*, adoptarea cărora *ține de competența Parlamentului*.

4. *Cu referire la procedura de înaintare a proiectului de lege spre examinare în Parlament*, atenționăm asupra necesității respectării următoarelor prevederi obligatorii stabilite de legislația în vigoare:

- potrivit art.25 alin.(2), art.40 lit.b) și pct.2 din anexa nr.1 la Legea nr.100/2017, urmează a fi efectuată analiza impactului de reglementare care este obligatorie conform prevederilor art.4 și art.13 din Legea nr.235/2006 privind principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător; potrivit art.34 alin.(4) din Legea nr.100/2017, proiectele actelor normative ce reglementează activitatea de întreprinzător se remit spre

expertiză grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, împreună cu analiza impactului de reglementare; potrivit art.3 alin.(3¹) din Codul fiscal, la elaborarea proiectelor de acte normative din domeniul fiscal, care reglementează activitatea de întreprinzător, în cazul inițiativelor legislative înaintate de către deputați, actul de analiză a impactului de reglementare va fi întocmit de Guvern în procesul de avizare, conform unei metodologii aprobate de acesta;

- potrivit art.58 din Regulamentul Parlamentului, avizul Guvernului este obligatoriu, conform prevederilor art.131 din Constituție, la proiectele de acte legislative și la propunerile legislative sau la amendamentele care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau a împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare. *Adoptarea proiectului de lege este condiționată de existența unui aviz pozitiv din partea Guvernului, conform art.131 alin.(4) din Constituție și ținând cont de constatările Curții Constituționale, expuse prin Hotărârile nr.29/2001, nr.2/2014, nr.6/2014 și nr.11/2014.*

5. Potrivit Art.I din Legea nr.51/2022, una din condițiile de radiere este că gospodăria țărănească nu înregistrează restanțe la bugetul de stat/local la situația de la 1 mai 2022.

Din informația prezentată în Nota informativă, rezultă constatarea existenței unor datorii istorice în sume ce nu depășesc 100 lei la unele gospodării țărănești inactive (fără a fi precizat numărul acestora), ce nu le permit a fi subiecți ai Legii nr.51/2022 supuși procedurii de radiere din Registrul de radiere a gospodăriilor țărănești (de fermier) și din Registrul fiscal de stat.

Astfel, în cazul constatării unor dificultăți în procesul de aplicare a Legii nr.51/2022, autorii urmau să determine cauza producerii acestora și să intervină prompt cu soluții juridice corecte.

Legea nr.51/2022 are caracter special, derogatoriu și stabilește termene de aplicare. Din textul Art.I din Legea nr.51/2022 rezultă că, la etapa actuală, acțiunile prescrise sunt ajunse la termen și legea a fost consumată. Efectele legii au fost produse reieșind din redacția în vigoare. Modificarea legii presupune repunerea acesteia în aplicare prin modificarea termenelor, iar aprobarea unei noi reguli de scutire, precum este norma juridică de completare prevăzută în proiect, reprezintă extinderea cercului de subiecți ai Legii nr.51/2022.

Cât privește completarea Codului fiscal nr.1163/1997, potrivit art.61 alin.(3) din Legea nr.100/2017, actul normativ aprobat pe un termen nedeterminat nu poate include norme juridice și/sau acte normative care în cel mai apropiat timp nu vor mai fi în vigoare.

6. De asemenea, observăm că proiectul de lege nu prevede data intrării în vigoare a normei de modificare a Codului Fiscal, fapt care presupune aplicarea prevederilor art.56 alin.(2) din Legea nr.100/2017 (6 luni de la data publicării).

Data punerii în aplicare a normei juridice de scutire are o importanță sporită sub aspect conceptual și urmează a fi examinată suplimentar în vederea determinării soluțiilor juridice corecte aplicabile problemei abordate prin Nota informativă la proiect.

În acest context, atenționăm, că potrivit art.73 alin.(3) și (4) din Legea nr.100/2017, actul normativ produce efecte doar cât este în vigoare și, de regulă, nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Au efect retroactiv doar actele normative prin care se stabilesc sancțiuni mai blânde.

Cu referire la principiul neretroactivității legii, stabilit la art.22 din Constituție, la examinarea proiectului de lege urmează a se ține cont de constatările Curții Constituționale expuse prin Hotărârea nr.26/2002. Astfel, deși Curtea Constituțională a declarat că „Principiul neretroactivității legii are un caracter universal...”, a afirmat „Este de observat, totodată, că principiul neretroactivității legii nu este un principiu cu caracter absolut. Or, art. 22 din Constituție prevede retroactivitatea normelor juridice penale mai favorabile. În afară de aceasta, teoria contemporană a dreptului admite ca excepții de la principiul neretroactivității legii normele juridice cu caracter imperativ - legile interpretative, precum și normele juridice în care legiuitorul a stabilit expres că ele se vor aplica retroactiv”. În concluzie, ***legile (stricto sensu) ar putea fi aplicate cu caracter retroactiv în cazurile în care acest lucru va fi prevăzut expres de legiuitor cu condiția că norma privind caracterul retroactiv al legii nu este neconstituțională.*** Dreptul de a se pronunța privind neconstituționalitatea legii o are doar Curtea Constituțională (art. 134 al Constituției Republicii Moldova). *Alte acte normative nu vor putea fi aplicate retroactiv chiar dacă autorul a prevăzut expres caracterul retroactiv, deoarece aceste acte normative trebuie să nu contravină Codului civil, inclusiv art. 6.*

Urmare celor expuse, considerăm că proiectul de lege nu corespunde pe deplin principiilor oportunității, coerenței, consecutivității, stabilității și predictibilității normelor juridice stabilite la art.3 alin.(1) din legea nr.100/2017 și urmează a fi remis autorilor pentru reexaminare.

Ex. I. Gălușcă
Tel.579

Ion CREANGĂ
Șef Direcție Generală